

> Retouradres Postbus 40225, 8004 DE Zwolle

Rijkswaterstaat
Postbus 2232
3500 GE UTRECHT

**Rijksdienst voor
Ondernemend
Nederland**

Postbus 40225,
8004 DE Zwolle
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
wnb@rvo.nl

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190026146182

Kenmerk
WNB/2021/038.toek

Bijlagen
1

Datum 1 juni 2022
Betreft Beslissing op aanvraag

Geachte heer/mevrouw,

Op 7 december 2021 heeft u een ontheffing aangevraagd. Ik heb uw aanvraag en de aanvullingen van 18 februari 2022 beoordeeld. In deze brief licht ik dit nader toe en leest u wat mijn beslissing is.

Procedure

De Minister van Infrastructuur en Milieu heeft op 20 december 2018 het Tracébesluit A27 Houten – Hooipolder vastgesteld. Dit Tracébesluit voorziet in het verbreden van de A27 van Houten tot knooppunt Hooipolder en het realiseren van een aansluiting op de A59.

De uitvoeringsbesluiten die benodigd zijn voor de realisatie van het Tracébesluit vallen binnen de werkingssfeer van de Tracéwet. Dit besluit is één van de besluiten als bedoeld in artikel 20, tweede lid van de Tracéwet. Op grond van artikel 20, vierde lid van Tracéwet is dit besluit daarom voorbereid met toepassing van de uniforme voorbereidingsprocedure als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. Op dit besluit is daarnaast afdeling 2 van hoofdstuk 1 van de Crisis- en herstelwet van toepassing.

Behandeling zienswijzen

Het ontwerpbesluit heeft voor eenieder ter inzage gelegen van 7 april 2022 tot en met 18 mei 2022. Binnen deze zes weken bestond de mogelijkheid om zienswijzen in te dienen. Naar aanleiding van de publicatie van de kennisgeving en de terinzagelegging van het ontwerpbesluit voor 'A27 Houten-Hooipolder knooppunt Hooipolder' zijn geen zienswijzen naar voren gebracht. Er is daarom geen aanleiding het besluit aan te passen.

Inhoud aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op een deel van het tracé A27 Houten - Hooipolder, namelijk de realisatie van een verbindingsboog tussen de A59 (verkeer Zonzeel-'s-Hertogenbosch) en de A27 (verkeer Breda-Utrecht), ter hoogte van het knooppunt Hooipolder. De werkzaamheden bestaan uit de realisatie van de nieuwe verbindingsboog van de A59 vanuit het westen naar de A27 richting Utrecht, het realiseren van meer opstel mogelijkheden in het hart van het knooppunt en het deels verhoogen en verbreden van de snelwegen. Hiervoor

worden bomen gekapt, grondwerkzaamheden uitgevoerd zoals het dempen en aanleggen van sloten en het aanleggen van geluidswallen, en er worden nieuwe kunstwerken gerealiseerd.

Voor een gedetailleerde beschrijving van alle voorgenomen werkzaamheden verwijs ik naar hoofdstuk 3.1.2 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Mitigatie- en compensatieplan knooppunt Hooipolder. Tracébesluit A27 Houten-Hooipolder' van 1 december 2021.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2 van de Wet natuurbescherming voor wat betreft exemplaren van de buizerd (*Buteo buteo*), roek (*Corvus frugilegus*), sperwer (*Accipiter nisus*) en de steenuil (*Athene noctua*).

Besluit

Ik verleen u voor de periode vanaf de dag van bekendmaking van het definitieve besluit tot en met 8 juni 2027 ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, tweede lid van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen of vernielen van nesten van de buizerd, roek, sperwer en de steenuil.

De overwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan dit besluit worden in bijlage 1 toegelicht.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

- a. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soort(en) en beschreven verboden handelingen verleend.
- b. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
- c. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die vallen onder de bevoegdheid van onze minister conform artikel 1.3 van de Wet natuurbescherming.
- d. Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van de verbindingsboog ter hoogte van knooppunt Hooipolder, van het project 'A27 Houten-Hooipolder (A27HH)', gelegen bij knooppunt Hooipolder van hectometerpaal 17.5 tot en met 19.4 en over de A59 van hectometerpaal 102.4 aan de westzijde tot en met 103.7 aan de oostzijde, één en ander zoals is weergegeven in figuur 3 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Mitigatie- en compensatieplan knooppunt Hooipolder. Tracébesluit A27 Houten-Hooipolder' van 1 december 2021.
- e. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift b noodzakelijk zijn.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190026146182

Kenmerk
WNB/2021/038.toek

- f. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- g. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- h. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar het bevoegd gezag te zenden.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190026146182

Kenmerk
WNB/2021/038.toek

Specifieke voorschriften

- i. U dient, met in achtneming van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in 3.1.5 en 3.1.6 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Mitigatie- en compensatieplan knooppunt Hoopolder. Tracébesluit A27 Houten-Hoopolder' van 1 december 2021 en zoals beschreven in de aanvullingen van 18 februari 2022.
- j. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de broedperiode van de aanwezige beschermde vogelsoorten. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van vogels.
- k. In navolging van voorgaand voorschrift dient het ongeschikt maken van de nestbomen waarvoor ontheffing is verleend, buiten de broedperiode te worden uitgevoerd.
- l. In aanvulling op bovenstaande dient de kap van de nestbomen van de roek vóór of na het broedseizoen plaats te vinden, omdat nestbouw door de roek al vroeg in het jaar kan plaatsvinden.
- m. Een ecologisch deskundige dient broedende (algemene broedvogels en jaarrond beschermde) vogels die binnen de verstoringsafstand van de werkzaamheden tot broeden zijn gekomen te monitoren of deze geen verstoring ondervinden van de werkzaamheden in het geval deze in intensiteit toenemen of de afstand tot de nesten nog verder afneemt. Indien wordt geconcludeerd dat verstoring optreedt waardoor de vogels het nest (eieren, jongen) kunnen verlaten, dienen de werkzaamheden te worden stilgelegd, dan wel een andere uitvoering te worden bepaald die geen negatieve verstoring oplevert.
- n. Indien één van de nesten van de buizerd binnen de verstoringsafstand van 50 meter (5.1, 5.2, 5.20 en 5.25), toch verwijderd moeten worden, dienen voorafgaand aan de verwijdering van deze nesten voor ieder aan te tasten nest een kunsthorst te worden gerealiseerd in geschikt en beschikbaar broedbiotoop in de omgeving.
- o. Voor de roek dienen 74 alternatieve voorzieningen in de vorm van oude nesten en/of rietmanden met takken te worden aangeboden; factor 1.25

- keer de 11 aan te tasten nesten en factor 1:1 voor de mogelijk te verstoren nesten.
- p. Bij het plaatsen van de alternatieve voorzieningen voor de roek dient rekening gehouden te worden met de geschiktheid van de bomen voor de roek.
  - q. Het ophangen van compensatiemateriaal voor de roek in de vorm van oude nesten en/of rietmanden met takken dient te worden gerealiseerd na het broedseizoen van de roek en vóór 31 december, omdat nestbouw door de roek al vroeg in het jaar kan plaatsvinden.
  - r. Bij de nestlocaties van de roek in kolonie 4.3, 4.4 en 4.10, die zich bevinden binnen een verstoringafstand van 50 meter, dienen de werkzaamheden buiten het broedseizoen te worden opgestart, zodat de roek zelf de keuze kan maken een andere broedlocatie te zoeken of de mate van verstoring te accepteren. Deze nesten mogen niet op voorhand verwijderd worden. Indien verwijdering toch gewenst is, dient eerst contact te worden opgenomen met het bevoegd gezag.
  - s. U dient een jaarlijkse monitoringsrapportage ter kennisname aan te bieden aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, ingaande vanaf het jaar nadat compensatie voor de roek is gerealiseerd tot en met de einddatum van de ontheffing. Deze rapportage dient u uiterlijk op 31 december van het jaar waarin de monitoring is uitgevoerd aan te leveren. De rapportage dient inzicht te verstrekken in de functionaliteit van de compenserende maatregelen ten aanzien van de roek. De monitoring dient om de effectiviteit van de maatregelen te borgen. Daarbij dient onder meer aandacht te worden aan het gebruik van de compensatie door de roek en toe- of afname van roekparen. Voor verschillen in gebruikintensiteit dient u verklaringen aan te dragen.
  - t. Monitoring van de roek wordt uitgevoerd door een deskundige op het gebied van de roek en de methode voor inventarisatie zoals beschreven in het 'Kennisdocument Roek versie 1.0 juli 2017' van BIJ12 wordt gevolgd. Indien uit de monitoring blijkt dat de gunstige staat van instandhouding van de aangevraagde lokale populaties in het geding komt omdat de effectiviteit van de mitigerende of compenserende maatregelen in het kader van het project niet voldoende is geborgd, kunnen aanvullende voorschriften worden opgelegd.
  - u. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere nesten worden aangetroffen van de buizerd, roek, sperwer of steenuil dan beschreven in deze ontheffing (en in de bij het aanvraag gevoegde rapport 'Mitigatie- en compensatieplan knooppunt Hooipolder, Tracébesluit A27 Houten-Hooipolder' van 1 december 2021).

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190026146182

Kenmerk
WNB/2021/038.toek

Overige voorschriften

- v. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van de soort(en) waarvoor ontheffing is verleend.
- w. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte te worden gesteld. Het werkprotocol dient op locatie aanwezig te zijn.
- x. U dient alle relevante handelingen en gebeurtenissen met betrekking tot beschermde soorten in een logboek als bijlage bij het ecologische werkprotocol bij te houden. Keuzes die gemaakt worden door een deskundige dienen onderbouwd verantwoord te worden in dit logboek.
- y. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn, een verzoek tot verlenging van de ontheffing in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190026146182

Kenmerk
WNB/2021/038.toek

Beroep

Dit besluit is voorbereid ingevolge artikel 20 lid 2 jo artikel 20 lid 4 van de Tracéwet. Ingevolge artikel 25 Tracéwet jo artikel 6:7 Algemene Wet bestuursrecht, kan een belanghebbende gedurende zes weken na bekendmaking van dit besluit tegen dit besluit beroep instellen. Het beroepschrift dient te worden gericht aan de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag of (voor burgers) via het Digitaal Loket: [Digitaal loket van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State - Inleiding/inloggen](#). Het beroepschrift moet worden ondertekend en dient ten minste te bevatten: naam en adres van de indiener, de dagtekening, een omschrijving van het besluit waartegen het beroep is gericht, alsmede de gronden van het beroep. Daarnaast dient in het beroepschrift aangegeven te worden tegen welk specifiek besluit beroep wordt ingesteld, aan wie het besluit is gericht en op welke datum het besluit is genomen.

Belanghebbenden, en niet-belanghebbenden die tijdig een zienswijze kenbaar hebben gemaakt of redelijkerwijs niet kan worden verweten geen zienswijze te hebben ingediend kunnen beroep instellen.

Op dit besluit is afdeling 2 van hoofdstuk 1 van de crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat de belanghebbende in het beroepschrift moet aangeven welke beroepsgronden hij aanvoert tegen het besluit. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd. Vermeld in het beroepschrift dat de Crisis- en herstelwet van toepassing is.

¹ "Onder een ecologisch deskundige verstaan wij een persoon die ecologisch advies verstrekt of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten en die schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis heeft."

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190026146182

Kenmerk
WNB/2021/038.toek

Het beroep schorst niet de werking van het besluit.

Indien er beroep is ingesteld is het mogelijk om een voorlopige voorziening te vragen, bijvoorbeeld inhoudende een schorsing. Het verzoek om voorlopige voorziening moet worden ingediend bij de voorzieningenrechter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Indien daarvan sprake is treedt de vergunning niet eerder in werking dan nadat er op het verzoek is beslist.

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op onze website mijn.rvo.nl. Of bel ons: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

Met vriendelijke groet,

De Minister van Natuur en Stikstof,
namens deze:

Robin Nieuwenkamp
Teammanager Vergunningen Natuur Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Bijlage 1: Overwegingen Wet natuurbescherming

Instandhouding van de soorten

Artikel 3.1, lid 2 Wet natuurbescherming

Buizerd

De buizerd is in het plangebied aangetroffen. Er zijn zeven nestlocaties van de buizerd aangetroffen langs en in de middenberm van de A59 en in het noorden bevindt zich nog één nestlocatie aan de westkant van de A27. Vier nestlocaties liggen binnen de grenzen van het Tracébesluit, vier andere vallen er net buiten. Eén van de nesten bevindt zich op circa 110 meter afstand van de werkzaamheden.

Door de werkzaamheden kunnen nesten van de buizerd worden aangetast. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de buizerd tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in 3.1.5.1 en 3.1.6.1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Mitigatie- en compensatieplan knooppunt Hooipolder. Tracébesluit A27 Houten-Hooipolder' van 1 december 2021.

Door de kap van de nestbomen gaan vier nestlocaties van de buizerd verloren, te weten nestlocatie 5.1, 5.2, 5.20 en 5.25. Vier andere nesten worden niet fysiek aangetast door de werkzaamheden, maar liggen binnen een verstoringsafstand van 50 meter van de werkzaamheden. Van deze nesten is niet op voorhand uit te sluiten dat de nestlocatie dusdanig wordt verstoord waardoor deze tijdelijk onbruikbaar wordt. Het gaat hierbij om de nestlocaties 5.3, 5.21, 5.19 en 5.22. Nestlocatie 5.11 ligt op circa 110 meter afstand van de werkzaamheden en hier zijn geen effecten op te verwachten vanwege de grotere afstand tot de werkzaamheden.

De kap van de nestbomen van nestlocaties 5.1, 5.2, 5.20 en 5.25 vindt plaats buiten het broedseizoen. Voor elk aan te tasten nest zijn vier kunsthorsten opgehangen in de omgeving van het plangebied. De buizerd maakt vaak gebruik van bestaande nesten, maar is ook goed in staat zelf een nest te bouwen wanneer het oude niet meer geschikt is of verloren is gegaan. Er zijn in de omgeving van het plangebied voldoende bosschages aanwezig waarnaar de soort kan uitwijken.

De werkzaamheden nabij nestlocaties 5.3, 5.19, 5.21 en 5.22 worden waar mogelijk buiten het broedseizoen uitgevoerd. Indien werkzaamheden binnen de verstoringsafstand toch nodig zijn gedurende het broedseizoen, worden deze werkzaamheden buiten het broedseizoen opgestart en worden effecten als gevolg van licht voorkomen door niet te werken met lampen of met een door een ecologische deskundige goedgekeurd lichtplan waarin het gebruik van lampen met gerichte straling is vastgelegd. Door te starten voorafgaand aan het broedseizoen kan de buizerd er zelf voor kiezen toch op die locatie te gaan broeden, of elders een nestlocatie in gebruik te nemen. De nestlocatie zelf blijft behouden.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190026146182

Kenmerk
WNB/2021/038.toek

Indien wordt vastgesteld door een ecologisch deskundige dat bij het eventueel werken tijdens het broedseizoen een verstoring optreedt die leidt tot het verlaten van de nestlocatie, dient de nestlocatie voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden door deze fysiek te verwijderen. Voor de buizerd dient hiertoe een kunsthorst te worden geplaatst in geschikt broedbiotoop. Hiertoe heb ik aanvullend voorschriften opgenomen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190026146182

Kenmerk
WNB/2021/038.toek

Met inachtneming van bovenstaande kan niet worden voorkomen dat door de werkzaamheden vier nesten permanent verloren gaan en worden mogelijk vier andere nesten door verstoring tijdelijk ongeschikt. Er is dan ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.1, tweede lid van de Wet natuurbescherming.

Nederland is van gemiddeld belang voor de buizerd binnen Europa. Binnen Nederland kent de soort een vrij algemeen voorkomen, zoals ook in veel andere Europese landen. De staat van instandhouding is gunstig. Binnen het plangebied van knooppunt Hooipolder zijn acht nestlocaties aanwezig en in de verdere omgeving zijn meerdere nestlocaties aanwezig. Door de werkzaamheden bij knooppunt Hooipolder gaan vier nesten verloren en worden vier andere nesten mogelijk tijdelijk verstoord maar blijven fysiek behouden. In de omgeving van het plangebied zijn kunsthorsten geplaatst en zijn voldoende geschikte bomen en bosschages aanwezig om naar uit te wijken. De kap van de nestlocaties vindt plaats buiten de broedperiode, waardoor wordt voorkomen dat broedende buizerds worden verstoord. De staat van instandhouding van de buizerd komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Roek

De roek is in het plangebied aangetroffen. Er zijn drie kolonies van de roek vastgesteld. Twee hiervan bevinden zich in de noordwestelijke oksel van het knooppunt Hooipolder. Deze kolonies (4.3 en 4.4) bevinden zich dicht bij elkaar en liggen buiten de grenzen van het tracé, maar binnen de invloedsferen van de werkzaamheden. Een derde kolonie bevindt zich in het oosten nabij Raamsdonk, ten zuiden van de A59. Een deel van deze kolonie ligt binnen de tracé grenzen.

Door de werkzaamheden kunnen nesten van de roek worden aangetast. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de roek tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in 3.1.5.1 en 3.1.6.1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Mitigatie- en compensatieplan knooppunt Hooipolder. Tracébesluit A27 Houten-Hooipolder' van 1 december 2021 en zoals beschreven in het bij de aanvullingen van 18 februari 2022 gevoegde rapport 'Beoordeling roeken knooppunt Hooipolder A27HH' van 17 februari 2022.

Door de kap van de nestbomen gaan 11 nesten van de nestlocatie 4.10 verloren. De overige nesten van kolonie 4.10, en de nesten van nestlocaties 4.3 en 4.4 worden niet fysiek aangetast door de werkzaamheden, maar liggen binnen een verstoringsafstand van 50 meter van de werkzaamheden.

Van deze nesten is op voorhand niet uit te sluiten dat de nestlocaties dusdanig worden verstoord waardoor deze tijdelijk onbruikbaar worden, indien de werkzaamheden in het broedseizoen worden uitgevoerd.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190026146182

De bomen met nesten van nestlocatie 4.10 worden gekapt buiten het broedseizoen. Voor de kolonies 4.3 en 4.4, en de helft van 4.10 geldt dat de werkzaamheden ter hoogte van deze nestlocaties waar mogelijk buiten het broedseizoen worden uitgevoerd. Indien werkzaamheden binnen de verstoringafstand toch nodig zijn gedurende het broedseizoen, worden deze werkzaamheden buiten het broedseizoen opgestart en worden effecten als gevolg van licht voorkomen door niet te werken met lampen of met een door een ecologische deskundige goedgekeurd lichtplan waarin het gebruik van lampen met gerichte straling is vastgelegd. Door te starten voorafgaand aan het broedseizoen kan de roek er zelf voor kiezen toch op die locatie te gaan broeden, of elders een nestlocatie in gebruik te nemen.

Kenmerk
WNB/2021/038.toek

U geeft aan dat, indien wordt vastgesteld door een ecologisch deskundige dat bij het eventueel werken tijdens het broedseizoen een verstoring optreedt die leidt tot het verlaten van de nestlocatie, de nestlocatie voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt gemaakt dient te worden door deze fysiek te verwijderen. Het bij voorbaat verwijderen van de nesten geeft de roeken geen kans zelf de keuze te maken of de verstoring leidt tot het verlaten van de broedlocatie, of dat de mate van verstoring wordt geaccepteerd door de roek. Het verwijderen van de nesten heeft een groter en permanent effect van de soort, en is daarom niet gewenst. De werkzaamheden binnen de verstoringafstand van de nesten dienen buiten de broedperiode te worden gestart. Op deze manier kan de roek er zelf voor kiezen of hij een andere broedlocatie verkiest, of dat hij de mate van verstoring accepteert. Indien er nesten van 4.3, 4.4 of de resterende nesten van 4.10 verwijderd moeten worden, dient dit eerst aan het bevoegd gezag te worden voorgelegd. Ter aanscherping heb ik aanvullende voorschrift r opgenomen.

Per aan te tasten of te verstoren nest, wordt buiten de verstoringzone één oud nest of een rietmand met nestbeginsel (circa 40 takken per mand) opgehangen. Voor de aantasting van 11 nesten en verstoring van mogelijk circa 60 nesten, bent u voornemens minimaal 71 oude nesten en/of rietmanden met takken op te hangen. Het kennisdocument van de roek geeft echter aan dat voor elk aan te tasten nest 1.25 alternatief dient te worden aangeboden. In totaal dienen er dan ook 74 alternatieven te worden gerealiseerd; factor 1:1,25 voor de 11 aan te tasten nesten en voor factor 1:1 voor de mogelijk te verstoren nesten. Hiertoé heb ik aanvullend voorschrift o opgenomen.

Rondom knooppunt Hooipolder zijn binnen een dispersieafstand van 5 kilometer in totaal 9 kolonies aanwezig met daarin circa 400 broedparen waar naar de exemplaren van de roek kunnen uitwijken. De alternatieve voorzieningen met takken worden grofweg naar rato verdeeld op geschikte locaties waar reeds roeken aanwezig zijn, op basis van het aantal nestlocaties per kolonie dat nu aanwezig is. Hierbij moet rekening gehouden worden met de geschiktheid van de bomen (soort, hoogte en leeftijd).

Daarnaast dienen deze voorzieningen buiten het broedseizoen van de roek, en voor 31 december van dat jaar, te worden gerealiseerd. Hiertoe heb ik aanvullend voorschriften p en q opgenomen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190026146182

Met inachtneming van bovenstaande kan niet worden voorkomen dat door de werkzaamheden 11 nesten permanent verloren gaan en worden mogelijk andere nesten door verstoring tijdelijk ongeschikt. Er is dan ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.1, tweede lid van de Wet natuurbescherming.

Kenmerk
WNB/2021/038.toek

De landelijke staat van instandhouding van de roek als broedvogels is 'matig ongunstig' en van de roek als niet-broedvogel is 'zeer ongunstig'. In (de omgeving) van het plangebied zijn drie kolonies aanwezig. Circa 1/3 van de aanwezige nesten gaan verloren door de kap van bomen. Daarnaast wordt 1/3 van de nesten mogelijk verstoord door de werkzaamheden. Het project heeft geen negatief effect op het aanwezige foerageergebied van de soort.

Rondom knooppunt Hooipolder zijn binnen de dispersieafstand van 5 kilometer circa 9 verschillende kolonies aanwezig met daarin circa 400 broedparen waarnaar de exemplaren van de roek kunnen uitwijken. Daarnaast is er ook ruimte voor uitbreiding bij de kolonies 4.3 en 4.4. Hier zijn potentieel geschikte bomen aanwezig van eenzelfde hoogte (en leeftijd) en zonder enige barrière toegankelijk. Voor ieder aan te tasten nest wordt minimaal één alternatief aangeboden in de vorm van oude nesten of rietmanden met takken, verdeeld over de in de omgeving kolonies. Door het op deze manier aanbieden van takhout wordt voorzien in extra nestmateriaal dat de herbouw van nesten binnen de aanwezige kolonies makkelijker maakt. Het zoeken naar nieuw nestmateriaal kost zo minder energie en er zal geen tekort aan nestmateriaal optreden. Lokaal rondom knooppunt Hooipolder kan de populatie tijdelijk afnemen, maar er is voldoende ruimte voor herstel. De gehele populatie binnen Noord-Brabant bestaat uit ongeveer 6253 broedparen (memo ODBN, z/099025, 20 september 2019). Door het aanbieden van voldoende alternatieve voorzieningen in reeds bestaande kolonies, is het aannemelijk dat de roek in de omgeving van het plangebied aanwezig blijft. De staat van instandhouding van de roek komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Sperwer

De sperwer is in het plangebied aangetroffen. Ten westen van het knooppunt zijn twee nestlocaties van de soort aanwezig, waarvan één nestlocatie binnen de grenzen van het tracé ligt. Het tweede nest bevindt zich op circa 160 meter afstand van de werkzaamheden.

Door de werkzaamheden kunnen nesten van de sperwer worden aangetast. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de sperwer tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in 3.1.5.1 en 3.1.6.1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Mitigatie- en compensatieplan knooppunt Hooipolder. Tracébesluit A27 Houten-Hooipolder' van 1 december 2021. De door u voorstelde maatregelen zijn voldoende.

Door de kap van de nestbomen gaat één nestlocatie van de sperwer verloren, te weten nestlocatie 3.4. Nestlocatie 3.3 ligt op circa 160 meter afstand van de werkzaamheden en ondervindt geen negatieve effecten van de werkzaamheden. De kap van de nestboom vindt plaats buiten het kwetsbare broedseizoen van de sperwer. Er zijn in de omgeving van het plangebied voldoende geschikte alternatieve broedbiotopen aanwezig waar de sperwer naar kan uitwijken. De sperwer is goed in staat jaarlijks een nieuw nest te maken, en maakt geen gebruik van kunsthorsten. U heeft er dan ook niet voor gekozen kunsthorsten aan te bieden voor het nest van de sperwer dat verloren gaat.

Met inachtneming van bovenstaande gaat één nest van de sperwer verloren als gevolg van de uit te voeren werkzaamheden. Er is dan ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.1, tweede lid van de Wet natuurbescherming.

Hoewel het aantal broedparen van sperwer in Nederland een afname van <5% kent over de periode 1990-2019, is de staat van instandhouding als broedvogel en niet-broedvogel in Nederland gunstig. Landelijk werd de broedpopulatie in de periode 2013-2015 geschat op 3.000 tot 3.600 broedparen. Binnen het plangebied gaat één nestlocatie van de sperwer verloren. Een tweede ligt op voldoende afstand van de werkzaamheden en ondervindt geen negatieve effecten als gevolg van het project. De kap van de nestlocatie vindt plaats buiten het kwetsbare broedseizoen, hierdoor wordt voorkomen dat broedende sperwers worden verstoord. Er blijft voldoende leefgebied en dus nestgelegenheid in de omgeving behouden waar het broedpaar naar kan uitwijken. Het is dan ook aannemelijk dat de sperwer in de omgeving van het plangebied aanwezig blijft. De staat van instandhouding van de sperwer komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Steenuil

De steenuil is in het plangebied aangetroffen. Ter hoogte van Kerklaan 19 te Raamsdonksveer is één territorium van een steenuil aangetroffen. Er zijn twee nestkasten aanwezig, deze liggen buiten de tracé grenzen. Echter, een deel van het essentiële leefgebied van de soort ligt binnen de tracé grenzen. Aantasting van foerageergebieden is enkel ontheffingsplichtig indien door aantasting van de foerageergebieden de functionaliteit van de nesten of rustplaatsen van de betreffende soort wordt aangetast.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de steenuil tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in 3.1.5.1 en 3.1.6.1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Mitigatie- en compensatieplan knooppunt Hooipolder. Tracébesluit A27 Houten-Hooipolder' van 1 december 2021, en zoals beschreven in de aanvullingen van 18 januari 2022.

De boom met de nestkast voor de steenuil blijft behouden, maar door de kap van bomen en struiken en de aanleg van de nieuwe verbindingsweg gaat circa 0.4 hectare van het zeer geschikte leefgebied direct naast de nestlocatie, verloren. Daarnaast gaat nog 2.5 hectare marginaal leefgebied verloren met een meer

agrarisch karakter. De kap vindt plaats buiten het kwetsbare broedseizoen van de steenuil.

In de omgeving is zeer geschikt leefgebied dat vergelijkbaar is met het huidige leefgebied nauwelijks aanwezig. Op afstand liggen weilanden met paarden en voor de rest is de omgeving voornamelijk voor akkerbouwkundig gebruik met weinig landschappelijke elementen zoals hagen, waardoor er niet voldoende alternatief in de omgeving aanwezig is voor de steenuil waar deze naar kan uitwijken of territorium naar kan worden verplaatst.

U bent voornemens ter compensatie van de circa 3 hectare leefgebied, waarvan 0.4 hectare zeer geschikt leefgebied, in samenspraak met de grondeigenaar van Kerklaan 19, een gebied van circa 3 hectare in te richten met voor de steenuil zeer geschikt leefgebied. Deze compensatie vindt plaats binnen het bestaande territorium op agrarische gronden die nu marginaal geschikt leefgebied vormen. Het overgrote deel van de 3 hectare compensatiegebied wordt ingericht als kruidenrijk grasland voor onder andere schapen en varkens. Ook wordt een nieuwe schuur gebouwd waarin een nieuwe nestvoorziening voor de steenuil wordt opgenomen. Bij de afscheidingen van de weilanden worden ruigtes gecreëerd door onder andere aanplant met hagen, bramen en de aanleg van takkenrillen. Ook wordt een laanstructuur met notenbomen aangelegd. Daarnaast wordt een waterpartij aangelegd en in de zuidelijke punt wordt gekeken naar de aanleg van een natuurvriendelijke oever in de bestaande watergang. Ondanks dat de steenuil niet direct belang heeft bij oppervlaktewater, wordt de toevoeging van goed ontwikkelde wateren als een plus gezien voor de steenuil. Het extra biotoop en de diverse planten die hier kunnen groeien zorgen weer voor een grotere diversiteit aan onder andere insecten. Dit heeft een positief effect op de prooibeschikbaarheid voor de steenuil.

De realisatie van het compensatiegebied start eind 2021. Hierdoor is het compensatiegebied al één groeiseizoen beschikbaar alvorens de kap eind 2022 van start gaat. Er wordt er van uit gegaan dat eind zomer 2022 het compensatiegebied voldoende functioneel is voor de steenuil om te voorzien in de voedselvoorziening en dat de nieuwe nestlocatie aanwezig is.

In de gebruiksfase is het compensatiegebied volledig functioneel voor de steenuil en is als inrichting op de grens van het Tracébesluit een haag geplant welke ervoor moet zorgen dat de A27 en de A59 uit het zicht worden onttrokken van het perceel. Deze haag verkleint ook de potentieel versturende effecten gedurende de werkzaamheden nabij het compensatiegebied. De werkzaamheden nabij het gebied bestaan in grote lijnen uit de aanleg van een nieuwe watergang, grondverzet waarbij een talud wordt aangelegd van enkele meters hoog waarop de weg komt te liggen. Het gaat hierbij hoofdzakelijk om grondverzet, die beperkte verstoring veroorzaakt. Daarnaast wordt al snel een haag gerealiseerd die de weg uit het zicht zal nemen en daarmee de optische verstoring tot het minimum beperkt.

Geluidsverstoring wordt niet verwacht, omdat de nestlocatie in de huidige situatie op 80 meter van de A27 ligt en een belangrijk stuk leefgebied tussen de nestlocatie

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190026146182

Kenmerk
WNB/2021/038.toek

en de A27 aanligt. Het is dan ook aannemelijk dat de steenuil al in enige mate aan geluidsverstoring is gewend.

Ten aanzien van verkeersslachtoffers verwacht u geen toename ten opzichte van de huidige situatie. In de huidige situatie ligt een belangrijk deel van het leefgebied tussen de nestkast en de A27. Noodzaak om de A27 over te steken is er in de huidige situatie niet, omdat aan de andere zijde geen tot weinig open landschap met geschikte elementen voor de steenuil aanwezig is. In de toekomstige situatie gaat een deel van het leefgebied verloren, maar wordt ook nieuw optimaal leefgebied gerealiseerd. Tevens worden één of meerdere nestkasten opgehangen in schuurtjes of bomen op wisselende afstanden van de A27 en de verbindingsboog, waarbij de kasten niet dicht bij de snelweg komen te liggen dan in de huidige situatie. Het te realiseren leefgebied blijft tegen de weg aan liggen, zoals nu ook het geval is in de huidige situatie. Er komt echter een groenstrook tussen de verbindingsboog en het leefgebied van de steenuil, bestaande uit enkel hogere bomen zoals wilg, es en els, aangevuld met lager blijvende struiken die een mantelzoom gaan vormen. Daarmee wordt de snelweg zoveel mogelijk uit het zicht genomen en vormt het een barrière voor de steenuil, een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Door de inrichting van een verbeterd leefgebied, wordt de voedselbeschikbaarheid verbeterd, waardoor de steenuil ook in de toekomstige situatie weinig redenen heeft de snelweg over te steken. Hiermee wordt het risico van verkeersslachtoffers ten opzichte van de huidige situatie verminderd.

De landelijke staat van instandhouding wordt beoordeeld als matig ongunstig (SOVON). Ondanks dat de laatste 12 jaar een significante toename kleiner dan 5% te zien is, scoort de steenuil op leefgebied en toekomst matig ongunstig. In de provincie Noord-Brabant wordt de monitoring van uilen gerapporteerd in het rapport Vrijwillige uilenbescherming (Coördinatiepunt Landschapsbeheer, 2021). Hieruit is af te leiden dat in de periode van 2010 tot 2020 het totaal aantal broedgevallen van steenuil is toegenomen van ongeveer 550 in 2010 tot 1.401 broedsels. Daarnaast is de situatie ten aanzien van eieren per broedsel, jongen per succesvol broedsel en uitgevlogen jongen per broedsel redelijk stabiel. De cijfers laten enige schommeling zien, wat afhankelijk is van diverse factoren tijdens het broedseizoen (zoals droogte, wat de beschikbaarheid van insecten kan verminderen), maar het blijft dicht bij het gemiddelde beeld. Op basis hiervan valt te concluderen dat de lokale staat van instandhouding in provincie Noord-Brabant gunstiger is geworden en de populatie sterk uitgebreid is.

Rondom knooppunt Hooipolder wordt één territorium van de steenuil aangetast, waarbij ruime compensatie van leefgebied wordt gerealiseerd. Het betreft procentueel een zeer beperkt aandeel op de Noord-Brabantse populatie <1%. Gezien de ruime compensatie die tijdig wordt aangelegd, worden op termijn geen negatieve gevolgen verwacht als gevolg van de werkzaamheden. Doordat voldoende compensatie plaatsvindt in de vorm van geschikt steenuil habitat voorafgaand aan de werkzaamheden, is het aannemelijk dat de steenuil in de omgeving van het plangebied aanwezig blijft.

Daarom worden effecten op de lokale staat van instandhouding uitgesloten en worden ook geen effecten op de landelijke schaal op de GSVI verwacht. De staat

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190026146182

Kenmerk
WNB/2021/038.toek

van instandhouding van de steenuil komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190026146182

Kenmerk
WNB/2021/038.toek

Andere bevredigende oplossing

Nu en in de toekomst is de capaciteit van de A27 tussen Houten en Hooipolder onvoldoende om het verkeer goed af te kunnen wikkelen. De voorziene reistijden voldoen niet aan de streefwaarden uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. De te beperkte capaciteit zorgt voor negatieve effecten ten aanzien van de doorstroming op de A27, de bereikbaarheid van de regio, de verkeersdruk op het onderliggende wegennet en de verkeersveiligheid. Daarom heeft Rijkswaterstaat het voornemen de capaciteit van de A27 tussen aansluiting Houten en knooppunt Hooipolder te vergroten.

Locatie

In de eerste fase MER is het probleemoplossend vermogen van de alternatieven en het onderling onderscheidend vermogen onderzocht. Op 18 april 2014 heeft de minister het Voorkeursalternatief voor het tracé van de A27 tussen de aansluiting Houten en knooppunt Hooipolder vastgesteld. Deze leidt tot de grootste verbetering van de doorstroming op de A27 en heeft deze de hoogste MKBA-score.

Het voorkeursalternatief dat vervolgens is uitgewerkt in het Tracébesluit en een bijbehorende Milieueffectrapport scoort het best op zowel verbetering van de doorstroming als een zo hoog mogelijk gewenst MKBA-score. Er zijn daarmee geen alternatieven die uitvoeringen van het project mogelijk maken en tegelijkertijd rechtdoen aan de wens tot een hoge score van het MKBA.

Methode

Voor bomenkap (met en zonder jaarrond beschermde nesten daarin) is gekozen voor het werken buiten het broedseizoen. De beste periode om de kapwerkzaamheden uit te voeren is de winterperiode. Daarmee zijn effecten op broedende vogels volledig uitgesloten. De enige andere methode die hier toegepast zou kunnen worden is het verplanten van deze bomen. Bij het verplanten van bomen wordt de kroon echter zover teruggezet (gesnoeid) dat deze de functie als broedgelegenheid voor vogels verliest (de dekking gaat verloren). Dit zou hetzelfde effect geven als kap, namelijk dat direct de boom verdwijnt en zeker op de korte termijn niet langer functioneert als nestplaats, leefgebied of onderdeel daarvan.

Voor de Voorbereidingsfase (periode voorafgaand aan de daadwerkelijke uitvoering door de Opdrachtnemer) geldt dus dat er geen andere methode, locatie of periode is om deze werkzaamheden uit te voeren.

Voor het aspect verstoring, in zowel de Voorbereidings-, Realisatie- als Gebruiksfase geldt het volgende;

Met betrekking tot de nesten in de bomen die niet worden gekapt geldt dat er is gekeken naar de verstoringafstand van die verschillende soorten.

Als deze afstand 50 meter of groter is, dan ligt dit buiten de verstoringsafstand van de betreffende soorten en worden negatieve effecten op de functie van de nestboom uitgesloten. Dit geldt voor alle jaarrond beschermde nesten die voorafgaand aan de uitvoering zijn onderzocht.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190026146182

Kenmerk
WNB/2021/038.toek

Met betrekking tot algemene broedvogels geldt dat de werkzaamheden aan het project buiten het broedseizoen worden opgestart.

De verstoring die optreedt door deze werkzaamheden als gevolg van bijvoorbeeld geluid en menselijke aanwezigheid creëert daarmee automatisch een verstoringafstand tussen de werkzaamheden en vogels. Op het moment dat er toch vogels binnen de verstoringsafstand tot broeden komen, dan is er kennelijk sprake van gewenning. De vogels hebben voldoende alternatief leefgebied in de omgeving maar kiezen er zelf voor om binnen deze verstoringsafstand te gaan broeden. Het project volledig buiten het broedseizoen uitvoeren levert bijna een verdubbeling van de totale uitvoeringsduur op. Los van de negatieve financiële effecten voor het project, levert dit een dubbel zo lange periode verstoring in het gebied op. Dit is per definitie negatiever voor broedvogels.

De enige alternatieve methode zou zijn om alle bomen binnen de verstoringsafstand te kappen en daarmee fysiek voorkomen dat er vogels tot broeden komen. Dit is nadelig voor de hoeveelheden bomen, en daarmee potentieel leefgebied, die extra verdwijnen. Het herstel van het stuk bos dat preventief zou worden gekapt duurt tenminste 20 jaar en weegt niet op tegen een mogelijke (tijdelijke) verstoring van broedvogels.

Om verstoring van algemene broedvogels te voorkomen wordt ook de opdrachtnemer van Rijkswaterstaat een Ecologisch Werkprotocol voor het gehele werk gevraagd. Dit werkprotocol dient een beschrijving te geven hoe de Opdrachtnemer verstoring op broedvogels, vleermuizen en andere beschermde soorten gaat voorkomen. Pas na goedkeuring van dat werkprotocol zal Rijkswaterstaat overgaan tot het verlenen van een Uitvoeringsbesluit van het project. Op deze manier wordt geborgd dat verstoring van fauna wordt voorkomen.

Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare periode) wordt schade aan de buizerd, roek, sperwer en steenuil zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Belang

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van het belang 'de volksgezondheid of de openbare veiligheid', zoals genoemd in artikel 3.3, vierde lid, sub b van de Wet natuurbescherming.

De werkzaamheden rond knooppunt Hooipolder maken onderdeel uit van Tracébesluit A27 Houten – Hooipolder, welke bij uitspraken van 26 augustus en 16 december 2020 van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State volledig onherroepelijk is geworden.

Het maatschappelijk belang van de verbreding van de A27 wordt gevormd door dwingende redenen van groot openbaar belang. De A27 Houten – Hooipolder heeft in de huidige situatie en in de toekomst onvoldoende capaciteit om het verkeer af te wikkelen. Dit leidt tot dagelijkse filevorming en negatieve effecten op de bereikbaarheid van de regio. De toenemende verkeersdruk op de A27 heeft ook gevolgen op het onderliggend wegennet en de verkeersveiligheid. De problematische verkeersafwikkeling vormt de belangrijkste aanleiding tot het verbreden van de weg.

Gelet op het voorgaande ben ik van oordeel dat het belang 'de volksgezondheid of openbare veiligheid' voldoende is om de negatieve effecten op de buizerd, roek en sperwer en steenuil, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190026146182

Kenmerk
WNB/2021/038.toek